

FANZIN ODBORA ANTIRATNE KAMPANJE ZAGREB

Cijena 30 dinara
Kupovinom fanzina
potpomozete Antiratnu
kampađu

ARKzin

Nulti broj, Zagreb,
25. rujna 1991.

Nº 0 (Pilot Edition)
Zagreb, September 25th
1991

Drage prijateljice i prijatelji,

ovo je nulti broj **ARKzina**, glasila Antiratne kampađe. **ARKzin** je nastao iz potrebe da se na jednom mjestu okupe informacije o mirovnim događanjima širom zemlje. Nasuprot većini službenih medija, koji se služe jezikom netolerancije, osvetoljubivosti i ratnih pokliča, s onu stranu rata postoje ljudi koji još vjeruju u mir i dijalog, ne žele biti uvučeni u jednostrano za ili protiv.

ARKzin želi biti glasnogovornik te strane. U ovom vremenu apsurdna i mraka, bezimena smrti, nas i njih, moj, tvoj, njegov i njezin strah i nada moraju progovoriti. Svi skupa bit ćemo poraženi ako ne uspijemo sačuvati u sebi iskrice topline i solidarnosti.

ANTIRATNA KAMPANJA je mreža različitih društvenih organizacija, građanskih inicijativa, pojedinki i pojedinaca.

ARKzin bi trebao poslužiti da se ta mreža bolje međusobno poveže.

ARKzin će objavljivati autentične tekstove različitih grupa o njihovim mirovnim projektima i njihovom pristupu miru. Kvaliteta ANTIRATNE KAMPANJE je umnostvu i različitosti inicijativa koje ju čine.

ARKzin će njegovati tu različitost i tako biti djelatni prilog nastanku civilnog društva, društva mira, pluralizma, tolerancije i različitosti.

Vesna Janković-Soledad

POVELJA ANTI-RATNE KAMPANJE

Kako god budu riješeni današnji sukobi, ljudi će na ovim područjima nastaviti živjeti zajedno. Svima nam je potreban mir, svi moramo raditi na razvoju demokracije i postizanju ekonomskog, socijalnog i ekološkog blagostanja. Interesi su nam isti, rat i nasilje svima donose štetu.

Građani svih republika i pripadnici svih naroda moraju, bez obzira na sve teškoće, održati i razvijati međusobnu komunikaciju i suradnju na obostrano korisnim projektima. Dio smo suvremene Evrope u kojoj državne granice sve više spajaju, a ne razdvajaju pojedince i narode. Vlade i druga državna tijela imaju ograničenu funkciju i domet. Oni ne mogu biti ekskluzivni zastupnik naših interesa.

Mi, građani naših republika, građani Evrope i svijeta, odlučno odbacujemo nasilje i rat. Komunicirati ćemo i surađivati bez obzira na razlike u političkim opredjeljenjima i bez obzira na to kako budu riješeni odnosi među republikama. Svaki za sebe i svi zajedno, na lokalnom, regionalnom ili globalnom nivou, suprotstavljati ćemo se onima koji pozivaju u rat i zalagati se za slobodu, pravdu i blagostanje za sve.

CHARTER OF ANTIWAR CAMPAIGN

Whatever will be the result of today's armed confrontations, people will have to live together in these districts. We all need peace, we all need to work on the development of democracy and achievement of the economical, social and ecological welfare.

Citizens of all republics and members of all nations, regardless of actual difficulties, must maintain and develop mutual communication and cooperation on projects useful for all sides included. We are part of modern Europe in which state borders are becoming point of connecting, rather than separating individuals and nations. Our governments and other state institutions have limited function and range. They can not be exclusive representatives of our interests if they are pushing us to fight with each other.

We, citizens of our republics, citizens of Europe and the World, resolutely reject violence and war. We will communicate and cooperate regardless of differences in political views and regardless of future relations between the republics. Everybody for himself and all together, we will confront those who are imposing war as the "only left" solution for our problems.

IZVJEŠTAJ S INICIJATIVNOG SASTANKA "ODBORA ZA ANTIRATNU KAMPANJU"

Krajem srpnja (jula) je u Zagrebu inicirano osnivanje Odbora antiratne kampanje. Pokretači su bili Zelena akcija Zagreb i Društvo za unapređenje kvalitete života. Toj mirovnoj mreži u nastajanju pristupilo, je potpisivanjem Povelje antiratne kampanje, oko 40 organizacija, te nekoliko stotina pojedinaца i pojedinki.

Ohrabreni takvim odazivom i kontaktima sa brojnim mirovnim organizacijama u svim republikama i pokrajinama odlučili smo pokrenuti postupak formaliziranja "Odbora za antiratnu kampanju" u čemu je prvi korak bio susret pod nazivom DANI ZA MIR, održan 23. i 24. kolovoza (augusta) 1991. u Kumrovcu.

PRINCIPI DJELOVANJA "Antiratne kampanje" su da:

- afirmira i promovira samo nenasilne metode
- sudjeluje u procesu rješavanja konflikata, ali ne favorizira pojedine solucije
- uvažava sve subjekte umješane u konflikt i nastoji s njima komunicirati

O svim interesima treba razgovarati.

Članstvo u "Odboru za antiratnu kampanju može biti individualno i kolektivno. Kolektivnim članovima mogu postati sve organizacije koje potpišu Povelju antiratne kampanje i priznaju principe rada mreže, osim političkih stranaka. Političke stranke koje potpišu Povelju antiratne kampanje imaju status simpatizera. Niti jedna pojedinačna organizacija, individualni član ili članica ne mogu se predstavljati kao Odbor u cjelini, već samo kao njegov autonomni dio.

Na susretu u Kumrovcu bilo je mnogo riječi o mirovnim akcijama, od kojih su neke već u toku. Složili smo se da za mir možemo mnogo učiniti ne samo javnim akcijama i odlaskom naših aktivista na ratom zahvaćena područja, već i neposrednim, ljudskim kontaktima sa prijateljima i poznanicima pogođenim ratom. Stoga je i lepeza akcija koje namjeravamo poduzimati vrlo široka od simboličkih akcija promocije ideje mira, preko aktivnog angažmana na sprečavanju sukoba u konfliktnim područjima, do obrazovanja za mir.

Neke od akcija i projekata na kojima već radimo su:

PORUKE MIRA

Našim prijateljima u inozemstvu uputili smo molbu da nam pomognu prikupljanjem "poruka mira" (duhovnih, vjerskih i političkih lidera, uglednika iz svojih zemalja) svima u oružanim konfliktima. Istovremeno će se slične poruke prikupljati od domaćih uglednika. Forme poruka su: video, audio i pisane, pripremljene za publiciranje u medijima. Projekt vodi:

Društvo za unapređenje kvalitete života

VRATA MIRA - ZID MIRA

Poruke mira prikupljene od organizacija i građana uključених u mirovne akcije (kao i one prikupljene na način opisan u prethodnoj točki) izložiti će se na jednim starogradskim vratima u Zagrebu (Tkalčićeva 58).

Ta "Vrata mira" trebala bi postati mjestom održavanja akcija

posvećenih miru. Neke, poput Meditacije za mir duhovnih grupa Odbora za antiratnu kampanju, već su krenule. Željeli bismo da slična "Vrata mira" ili "Zidovi mira" postoje u svim gradovima i naseljima u kojima postoje mirovne aktivnosti. Projekt vodi:

Komaja - Društvo za razvoj ljubavi i svijesti - Žarko Plavšić

ANTIRATNI TELEFON

Akcija je zamišljena iz dva dijela: "živog" telefona i telefonskog govornog automata. Na broju telefonskog automata 041/9867 (koji dijelimo sa Crvenim križem Hrvatske) bit će objavljivane opće informacije o mogućnostima uključivanja u mirovne aktivnosti. Na "živom" telefonu radit će grupa volontera za pružanje ljudske podrške pogođenima ratnim sukobima. HPT smo zamolili da sponzorira "živi" telefon besplatnim dodjeljivanjem dvije telefonske linije i posudbom mini telefonske centrale. Kada dobijemo tu liniju pokušat ćemo se povezati s radio stanicama. Slične telefone poželjno je osnivati i u drugim gradovima u kojima postoji potreba za njima. Projekt priprema:

Zelena akcija Zagreb - Dražen Nikolić

POSREDNIČKE GRUPE ZA PREGOVORE

Neke međunarodne organizacije specijalizirane za posredovanje u razrješavanju konflikata izrazile su spremnost svojih stručnjaka da dođu k nama i održe tečajeve osobama zainteresiranim za taj rad. U rujnu (septembru) Jugoslaviju će posjetiti više takvih organizacija - *International Fellowship of Reconciliation, International Foundation for Peace and Future Research*, itd. i njihovih stručnjaka koji će održati te tečajeve. U toku je okupljanje osoba zainteresiranih za ovaj projekt. Uključeni su:

Gibanje za kulturo miru in nenasilja (Ljubljana)

Nezavisni savez žena

Ženska pomoć sada

Žene za mir

Zelena akcija Zagreb

Rad koordiniraju **Draženska Dobrić i Dražen Nikolić**

ŽENSKI PREGOVORI

Na osnivačkom sastanku organizacije "Žene za mir" pokrenuta je inicijativa za stvaranjem pregovaračke grupe žena Hrvatske i Srbije. Ženske i zelene grupe Hrvatske uputile su pismeni prijedlog o tome u Srbiju i još čekaju odgovor.

Brinu se:

Žene za mir

Savez zelenih Hrvatske

Ženski parlament (Beograd)

MIROVNI FANZIN

Mediji vrlo često bojkotiraju ili izopačuju informacije o mirovnim akcijama i inicijativama. Odlučili smo da osnujemo fanzin kao medij za promociju i dokumentiranje rada Antiratne kampanje. Fanzin će imati trostruku namjenu: informiranje o mirovnim akcijama u svim republikama, povezivanje i koordiniranje mirovnih aktivnosti, te konstituiranje međurepubličke mreže mirovnih organizacija. U toku je osnivanje uredništva fanzin sa samostalnim republičkim ograncima pri najaktivnijim mirovnim organizacijama.

Planirana je i verzija na engleskom jeziku. Za preuzimanje brige oko engleske verzije ponudilo se Gibanje za kulturo miru in nenasilja koje već izdaje glasilo "INTRUDER" na engleskom jeziku. Distribuciju i umnožavanje preuzet će svaka organizacija na svom području. Poželjne su i druge, slične autonomne publikacije.

Priprema **Zelena akcija Zagreb**

ANALIZA RATNE PROPAGANDE

Odabrat će se drastični primjeri ratne propagande srpske, hrvatske i slovenske TV. Komparativnom analizom ratne propagande ukazat će se na mehanizme manipulacije ljudima na zajedničkoj konferenciji za tisak pripadnika mirovnog pokreta iz Hrvatske, Srbije i Slovenije. Za ovu aktivnost potrebno je formiranje ekipe stručnjaka koja će izvršiti analizu mehanizama ratne propagande. Pismo sa preciznijim prijedlogom o načinu koordinacije ove akcije bit će upućeno u najskorije vrijeme mirovnjacima u Beogradu i Ljubljani iz Zagreba.

Na pripremama rade:

Centar za antiratne akcije Beograd

Zelena akcija Zagreb

Gibanje za kulturo miru in nenasilja

Drugog dana susreta u Kumrovcu, posjetili su nas Evropski zeleni (*European Greens*) na čelu sa sekretarom grupacije zelenih u Evropskom parlamentu Paolom Bergamascijem, kao i predstavnici talijanske Federacije zelenih (*Federazione di Verdi*). Gosti su izrazili spremnost za uključivanje u naše akcije i zamolili nas da im predložimo načine na koje to oni mogu učiniti.

Prema dogovoru, na izradi cjelovitog prijedloga raditi će Gibanje za kulturo miru in nenasilja i Zelena akcija Zagreb. U prvoj fazi predložit će se osnivanje Ureda Evropskih Zelenih u Zagrebu, kao svojevrstne promatračke stanice i mjesta koordinacije međunarodnih i domaćih mirovnih aktivnosti. Za hitnu izradu pismenog prijedloga zadatka Ureda Evropskih Zelenih zaduženi su: Marko Hren, Vesna Teršelič, Draženka Dobrić i Dražen Nikolić.

Za uspješnost našeg dvodnevnog susreta u Kumrovcu, velike zasluge pripadaju Društvu za unapređenje kvalitete života koje nas je doista toplo dočekalo i ugostilo na svom makrobiotičkom seminaru koji se u to vrijeme održavao na istom mjestu (*mljac!*).

U Kumrovcu su sudjelovale sljedeće grupe i organizacije:

Centar za antiratne akcije Beograd

Prote Mateje 6
11000 Beograd

Centar za antiratne akcije Novi Sad

Ana Dević
Bul. AVNOJ-a 58
21000 Novi Sad

Društvo za unapređenje kvalitete života

Ilica 72/1, p.p. 117
41000 Zagreb

Društvo za cjelovit razvoj čovjeka

Horvatinova paljana 10
41000 Zagreb

Društvo hrvatsko-srpskog prijateljstva

Jurišićeva 1
41000 Zagreb

Gibanje za mir Republike Slovenije

Celovška 195
61000 Ljubljana

Komaja - Društvo za razvoj ljubavi i svijesti

Aleja Antuna Augustinčića 7
41000 Zagreb

Mirovna straža

Trg bana Jelačića
41000 Zagreb

Mirovni institut Ljubljana

Mestni trg 13
61000 Ljubljana

Nezavisni savez žena

Đurđa Knežević
Šilovićeva 23
41000 Zagreb

Zelena akcija Zagreb

Radnička cesta 22, p.p. 876
41000 Zagreb

Žene za mir

Vlaška 70a
41000 Zagreb

Ženska pomoć sada

p.p. 992
41000 Zagreb

Izveštaj pripremili:

Vesna Teršelič; Dražen Nikolić

Zoran Oštrić: CRTICA IZ KOSTAJNICE

Tog sparnog nedjeljnog poslijepodneva smrad pokvarenog mesa i životinjskih lešina lebdio je nad opustjelom Hrvatskom Kostajnicom. Desetak dana ranije, nakon paničnog bijega stanovnika hrvatske nacionalnosti (Srbi su otišli već ranije) mnogo je mesa ostalo u zamrzivačima, a zatim je nestalo struje. Mnogo stoke ostalo je u štalama, bez ikoga da se o njima brine. Rezervisti hrvatskog MUP-a koji su ovdje stacionirani govore nam kako se stvari sada već vraćaju u normalu. Prethodnih nekoliko dana vršena je dezinfekcija i zakapane su lešine i pokvareno meso. "Dobili smo naredenje da pobijemo mačke i pse koji su poludivlji lutali naokolo, jer prijetila je opasnost od bjesnoće. Jučer smo oko petnaest minuta raspravljali da li da ubijemo jednu krasnu žutu mačkicu koja se umiljavala oko naših nogu; na kraju smo ipak pucali." Policajci-rezervisti, čija je jedinica ovdje stacionirana, dignuti su iz kreveta u ranu zoru desetak dana ranije, da bi se već za pola dana našli na ratištu. Spontana prijaznost kojom su dočekali nas, dvoje litalica, i spremnost kojom su stupali u razgovor, vrlo brzo čini besmislenim priče o fanatičnim ustaškim koljačima, kakve ćemo imati prilike čuti dan kasnije, s druge strane rijeke Une. Oboje smo među njima pronašli i svoje školske kolege. Bezbroj puta smo, drugima, objašnjavali tko smo i kako smo ovamo došli, i zašto. Redovna reakcija bila je radost i odobravanje naših težnji, iako često uz sumnju u njihovu djelotvornost.

Jedna od žrtava masakra u Dalju
One of victims from village Dalj massacre

IZVJEŠTAJ O POSJETU KOSTAJNICI

Predstavnici Odbora Antiratne kampanje iz Zagreba, Draženka Dobrić, Zoran Oštrić i Miroslav Ambruš-Kiš (samo prvi dan) boravili su u Hrvatskoj Kostajnici od 11.-13. kolovoza, u pokušaju utvrđivanja činjeničnog stanja na kriznim žarištima u Hrvatskoj. Taj se posjet, iako neslužbenog karaktera, može smatrati prvom izviđačkom misijom Antiratne kampanje. Misije posjeta ratnim područjima, s namjerom aktivnijeg mirovnog djelovanja, Antiratna kampanja ima namjeru češće prakticirati. U tom smislu, iskustvo iz Hrvatske Kostajnice može se smatrati egzemplarom stanja svakog ratom zahvaćenog područja u Hrvatskoj. Predstavnici Odbora ARK-a mogli su se na licu mjesta nepristrasno uvjeriti u činjenično stanje i formirati stavove, neovisno o utjecaju sredstava informiranja i zvaničnih glasila u Jugoslaviji. To je samo učvrstilo ideju o potrebi formiranja nepristrasnih pregovaračkih misija začetu među članovima Antiratne kampanje.

Shvatili smo da će organiziranje takvih mirotvornih, nepolitičnih i izvanstranačkih timova zahtijevati dobru pripremu, obuku i organizaciju. Članovi promatračkih i pregovaračkih ekipa koji bi radili na uspostavljanju komunikacije između sukobljenih strana, susretat će se s brojnim teškoćama o kojima smo se i sami osvjedočili.

Smatramo da je potrebno istaknuti dobru suradnju s predstavnicima hrvatske Vlade, MUP-a i ZNG-a koji su nam ukazali svu potrebnu asistenciju u cilju utvrđivanja činjenica koje su nam potrebne da bismo precizno definirali metode pristupa u cilju ostvarivanja prekida vatre i stvaranja uvjeta za nenasilno zastupanje svih interesa. Specifičan je i problem komunikacije s izbjeglim stanovništvom, jer sa nekima

od izbjeglih nije moguće stupiti u kontakt, i obuhvatiti ih eventualnim edukacijskim programom koji se ukazao kao potreba i kao najdirektniji način obuzdavanja iracionalne paranoje i uspostavljanja normalnijeg građanskog života.

Mišljenja smo da bi timovi morali biti sastavljeni od članova različitih nacionalnosti, vjerujući da bi to znatno olakšalo komunikaciju sa stanovnicima i sukobljenim stranama u kriznim područjima.

Stekli smo utisak da postoje realne mogućnosti uspostavljanja komunikacije, iako je prisutan faktor rizika, koji bi se mogao djelomično reducirati adekvatnim pripremama i posebnim treningom pregovarača i mediatora. Pri tom ne treba zanemariti realnu mogućnost da situacija u svakom času može izbjeći kontroli. Vjerujemo da će jedan od posebnih problema predstavljati vraćanje izbjeglica u njihove domove, što je jedan od osnovnih uvjeta za minimalnu normalizaciju života i važan preduvjet za samu svrsishodnost mirotvornih i pregovaračkih grupa.

Neki od izbjeglih građana sa kojima smo se susreli iskazali su nepovjerenje prema takvim

susreli iskazali su nepovjerenje prema takvim mirovnim inicijativama, a i sumnju u njihovu djelotvornost. Paradoksalno, na najveću podršku i odobravanje naišli smo u redovima MUP-a i ZNG-a, koji su nam, iako skeptični, ipak poželjeli uspjeh u namjerama i sa zanimanjem su slušali naše zaključke i stavove.

Zaključno, ipak se usuđujemo ustvrditi da je formiranje takvih misija i njihovo upućivanje na sva ratna područja (i na ona koja bi to mogla postati, gdje bi takve ekipe djelovale preventivno), jedan od najkonkretnijih i najsvrsishodnijih oblika našeg angažmana. Glavni im je cilj uspostavljanje komunikacije i uvođenje nenasilnih metoda za traženje rješenja konflikta.

**Draženka Dobrić
Zoran Oštrić**

“BEDEM LJUBAVI” U BEOGRADU

Putovanje za Beograd

U četvrtak, 29. kolovoza u 6.30 ujutro krenuo sam u jednom od autobusa prema Beogradu sa ženama iz grupe “Bedem ljubavi”. Iz Zagreba je krenulo oko 15 autobusa, a kolona je putem narasla na oko 50, priključujući se koloni iz Čačeka, Sarajeva i drugih mjesta Bosne i Hercegovine. Planirani autobus iz Bosanske Dubice nije uspio krenuti, jer su ih u tome spriječile SDS-ovske vlasti (nisu im dali autobus iako su platili unaprijed i u gotovom 20.000 dinara).

Oko kilometar prije odvojka za Sid, milicija je postavila barikadu od betonskih blokova. Bilo žena napustilo je autobuse, došlo je do svade s milicionerima i opasnosti od fizičkog sukoba. Pala je odluka da se produži pješice, stotine žena prešlo je prepreku i krenulo. Nakon toga došla je komanda miliciji da ukloni prepreke, autobusi su krenuli i usput kupili žene koje su hodale.

Slična scena ponovila se kod nepatnih kućica na autoputu, 28 kilometara ispred Beograda. Opet su žene krenule pješice. Pri tome su odbile zahtjev prisutnih oficira JA da daju spisak prisutnih majki, njihovih sinova i vojne pošte u kojoj služe. Taj su zahtjev odbijale i kasnije; govorile su da su došle sve zajedno za svu djecu, a ne svaka za svoje.

Kako smo kasnije saznali, u vrijeme dok su se odvijale ove dramatične scene, u Beograd su u predviđeno vrijeme (13.00 sati) stigli pet autobusa s majkama iz Makedonije i jedan autobus iz Brčkog. Predstavnici JA spriječili su ih da dođu pred zgradu SSNO i odveli ih u kasarnu (Dom garde) na Topčideru. Primili su ih ljubazno i poslužili ručkom. Oko 50 mirovnih aktivistkinja i aktivista iz Centra za antiratne akcije iz Beograda čekala je pred zgradom SSNO, a zatim su ne znajući što se događa otišli pred Dom garde. Također se pojavila grupa majki koje su početkom srpnja bile u Sloveniji, na čelu sa Nenom Kunijević. Ona je prethodnog dana dala saopćenje kako osuđuje ovu akciju i podržava JNA, što je bilo stalno emitirano na TV i radiju, zajedno sa prijetećim saopćenjem vladajuće stranke koja osuđuje ovakve antiarmijske, antijugoslavenske i antisrpske akcije. U vrijeme boravka majki u Beogradu, izjave ove grupe stalno su emitirane, dok su o stvarnim događanjima Beogradani mogli

nešto saznati samo preko nezavisnog TV studija B i radija B92.

Na ulicama Beograda

U 16 sati, dakle tri sata nakon predviđenog vremena, kolona je ušla u Beograd i zaustavljena na mostu “Gazela” preko Save. Stajala je preko pola sata i trajalo je uvjeravanje majki da prihvate odlazak na Topčider; milicijski kombiji blokirali su cestu i sprečavali ulaz u grad (zgrada SSNO je odmah nalijevo, na oko 1000 metara), ostavljajući slobodnim samo put nadesno prema Topčideru. Tu je napravljena greška, jer žene nisu ponovile ono što je ranije uspjelo - napustile autobuse i pješke krenule u centar grada. Autobusi su ponovo krenuli, prešli oko kilometar i pol i ponovo se zaustavili. Tek tada voditeljice akcije dale su znak da se napuste vozila i krene prema centru grada. Formirala se kolona i krenula Bulevarom vojvode Mišića, zaustavivši promet. Probijen je prvi milicijski kordon, pri čemu su pale i pljuske, a navodno bilo je i pendrečenja. Drugi kordon zaustavio je kolonu ispred zgrade BIGZ-a, kod sajmišta. Tu je ponovo napravljena greška, jer postojala je mogućnost da se krene naprijed i kordon probije. Na zgradi BIGZ-a pojavili su se natpisi podrške JNA i “Ubi-ćemo Tuđmana”. Grupa četnika navodno se željela obračunati s majkama, ali ih je milicija spriječila. Videći da će biti blokirane, izašao sam iz kolone.

U pola osam naveče bio sam na demonstracijama “TV dnevnik na otvorenom” kod Terazijske česme, koju organiziraju nezavisni sindikat novinara i Demokratska stranka u znak protesta zbog novih smjena i otpuštanja na radiju i televiziji, te političke kontrole nad medijima. Netko iz gomile pitao je što se događa sa majkama koje su stigle u Beograd i ja sam se popeo na govorničko mjesto na Česmi i održao kratak govor. Podržao sam njihovu borbu za demokraciju i slobodu štampe i rekao da su majke došle protestirati za sve sinove, i srpske i hrvatske i druge, da nitko ne gine i ne puca u druge. Bio sam pozdravljen burnim pljeskom.

Mrcvarenje u kasarni na Topčideru

Oko 19 sati kolonu majki uspjeli su nagovoriti da se popne u autobuse i odveze u Dom garde. S njima je ušla grupa žena iz Centra za antiratne akcije koja ih je dočekala ispred Doma, te stari disident Pavluško Imširović i njegova žena. Žene su dovedene u veliku dvoranu i obratio im se general Marko Negovanović, ali one nisu htjele razgovarati s njim, nego su tražile Kadijevića ili Adžića. TV Beograd je to opisala kao “izbegavanje demokratskog dijaloga”. Nisu ih puštali iz sale. Formiran je zajednički odbor majki iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Makedonije koji je formulirao zajedničke zahtjeve:

- 1 bezuvjetni prekid svih oružanih sukoba,**
- 2 ukidanje odluke o produljenju vojnog roka za 20 dana i vraćanje septembarske klase kućama,**
- 3 premještanje svih vojnika koji još služe vojni rok u svoje republike,**
- 4 neupućivanje bilo kakvih jedinica stacioniranih na području BiH van te republike bez odobrenja vlade BiH, osim u slučaju vanjskog napada na Jugoslaviju,**
- 5 opća amnestija za sve “dezertere” iz JNA.**

U ovome su se sve složile, osim predstavnica majki iz Makedonije koje nisu bile za zahtjev za smjenom Generalštaba ako ih ne ispune, ili im ne bude odgovoreno u roku od 24 sata. Jedna grupa Makedonki napustila je kasarnu u petak ujutro u 9.00, druga u 12.35 sati.

Na žene je vršena psihološka presija uz fizičko iscrpljivanje. Iako su predstavnici JA i Crvenog križa Jugoslavije davali suprotna saopćenja, majkama je za vrijeme njihovog boravka samo ujutro ponuđen čaj, a hrana nikako. Provokatori/provokatorke koji su očito bili ubačeni u salu širili su razne glasine (npr. da su ugroženi životi vojnika čije su majke ovdje). Isključena je ventilacija, a neke majke su prilikom izlaska čak tvrdile da je uključeno grijanje. Grupa vojnika iz Hrvatske navodno je željela stupiti u kontakt s majkama i reći kako su nezadovoljni u vojsci, ali su onemogućeni i izolirani. Grupa žena iz Centra za antiratne akcije iz Beograda izašla je u dva sata iza ponoći, a ujutro ih više nisu puštali unutra. Ujutro su pustili da izađu neke majke koje su krenule da traže svoje sinove koji služe u drugim kasarnama u Beogradu, a kasnije ni njih više nisu puštali unutra. Od novinara, pustili su samo izvještače TV Beograd, "Politike" i "Borbe". Nisu pustili ni delegaciju mirovnih pokreta u kojoj sam bio i ja, iako smo se preko Sonje Lokar iz Ljubljane, najavili preko generala Broveta. Također nije puštena ni grupa aktivista Demokratske stranke koji su donijeli voćne sokove.

Oko 10.00 sati u kasarnu je pušten autobus s grupom navodnih majki vojnika iz nekog srpskog sela pored Vlasenice u Vosni i Hercegovini. Na prednjem stoku bila je crna zastava s mrtvačkom glavom i kukastim križem, te natpisom "Franjo, ubio naše dece", te slika Alije Izetbegovića s hrvatskim grbom na kapi i natpisom "Tražimo odmah ostavku". Došle su, naravno, da izraze podršku JNA. Njihov autobus izašao je u 12.55.

Protiv izoliranih žena vođen je brutalni psihološki rat uz fizičko iscrpljivanje. Oko podne počeli su ih puštati iz sale, a zatim nijednu koja je izašla više nisu puštali unutra. Pod pritiskom majke su počele popuštati. Od 13.00 izlaze pojedinačni autobusi, s uglavnom malo ljudi (izgleda da su izbacivali muškarce koji su bili s majkama). Uspjeli su odijeliti majke iz Bosne i Hercegovine od onih iz Hrvatske, koje su bile tvrdokornije zahvaljujući nekolicini energičnih predvodnica. Konačno, u 17.30 izbačene su i posljednje iz sale. Autobusi su puštani u grupama po tri, uz jaku milicijsku pratnju. Pavluško Imširović je uhapšen, pri čemu je i tučen.

Sve događaje pratio sam ispred kasarne. Navečer, kod Terazijske česme govorili su Jelena, žena Pavluška Imširovića, te novinarka "Mladine" Špela Predan.

Zaključak o tehnologiji akcije

Akciju je vodilo nekoliko energičnih žena i to je uspijevalo realizirati snagu koju čine majčinske emocije. Bile su, međutim, bez iskustva i djelovale su instinktivno i spontano. Bilo je propusta u pripremama: neke su žene npr. bile u cipelama sa štiklama, preslabo odjevene, ili opterećene suvišnom prtljagom. Na cesti su bile sjajne, ali zatvorene u sali nisu se uspjele oduprijeti psihološkoj agresiji. Ključna greška napravljena je na mostu preko Save: da je tada dat znak da se izađe iz autobusa i krene pješice, nakon samo nekoliko stotina metara stigle bi u centar grada i vjerojatno ih milicioneri više ne bi mogli zadržati do zgrade SSNO. Da su ostale na otvorenom,

koristeći to što ih milicija ne može jednostavno silom rastjerati kao obične demonstrante, mogle su postići mnogo više. Druga šansa je propuštena kada su dozvolile da budu zaustavljene, jer nastavljajući energično, mogle su probiti drugi kordon kao i prvi.

Zoran Oštrić

BOSANSKA DUBICA, MEĐAŠI I NOVI SAD 6-8. rujna 1991.

Jagoda Savić i Zoran Oštrić krenuli su u Bosansku Dubicu u petak 6. rujna 1991. ujutro. Stigli smo bez poteškoća. Jagoda je razgovarala s nekim Srbima, izbjeglicama iz Hrvatske, a ja s Vasvijom Oraščanin, koordinatorom Narodnog mirovnog pokreta i sa Seadom Lađarevićem, koji je komandant policijske stanice u B. Dubici i jedan od lidera mirovnog pokreta. (Ujedno je jedini Musliman ovdje na nekoj funkciji). U Bosanskoj Dubici većina stanovništva su Srbi, a ostali Muslimani. U mjestu su koncentrirane jake snage JNA, Teritorijalne obrane, "7. banijske" itd. Sve su etnički čiste, srpske. U Muslimana vlada veliki strah od pokolja. Po svemu sudeći, sprema se jak napad na Kostajnicu i Hrvatsku Dubicu (to se pokazalo tačnim, op. ur.). Zbog slabosti hrvatskih snaga, moglo bi doći do pokolja većeg nego u Dalju.

U Tuzli smo razgovarali sa ženama iz mirovnog pokreta. One su snažno vezane uz Jugoslaviju i bile su vrlo nezadovoljne sudjelujući u akciji "Bedem ljubavi" u Beogradu. Smatrale su da su nacionalne stranke i većina žena iz Hrvatske previše napadale Armiju. Bili smo u kafiću čiji vlasnik drži na zidu veliku Titovu sliku i pušta s kazetofona snimke njegovih govora. Inače, Tuzla je jedini grad u BiH u kojem su na vlasti reformisti, a ne nacionalne stranke. Mirovni pokret ima solidnu podršku.

U Međašima smo bili gosti Duška Tomića. On želi, na zemljištu koje je poklonio djeci u Međašima, sagraditi "Dječju ambasadu". Vrlo je aktivan i uspio je privući za tu ideju mnoge ugledna ljude, profesore fakulteta i sl, kao i mladog violinista Stefana Milenkovića, kojeg je proglasio "prvim dječjim ambasadorom". Stefanovo protestno pismo protiv rata u Jugoslaviji bilo je jedan put emitirano kao glavna vijest na sarajevskom dnevniku. Tomić ima neprilika, vladajući SDS proglašava ga srpskim izdajnikom, ali je elekvencijom ipak uspio nagovoriti vodstvo mjesne zajednice da podrži njegove planove.

Na promociji "Dječje ambasade" prisustvovali su među ostalim mirovnjaci iz Beograda, jedan čovjek iz Društva prijatelja dece Beograd, Branka Jovanović iz Zelene stranke sa sedištem u Beogradu, prof. Poul Shoup iz SAD, direktori škola iz Semberije i dr. Dogovorili smo (a dogovor je potvrđen i u Novom Sadu) da:

- 1) napišemo pismo predsjedniku OUN Javieru Perezu de Cuellaru, koje će odnijeti Saša Vukdalić iz Svjetske humanitarne organizacije na zakazano primanje kod njega 19. rujna;
- 2) pošaljemo telegram mirovnoj konferenciji u Haag. U pismu tražimo da se ne razilaze dok

ne dođu do rješenja koje bi osiguralo mir, te da osiguraju valjane mjere za osiguranje poštovanja dogovorenog. Također tražimo da se ubuduće u mješovite komisije koje odlaze na teren pozivaju i predstavnici mirovnih pokreta;

- 3) **podržimo molbu koju je Iračka ambasada uputila Dječjoj ambasadi, da je zastupa kod predsjednika OUN. Oni se žale da zbog međunarodne blokade Iraka ne dobivaju ni mlijeko, hranu za djecu i lijekove;**
- 4) **podržimo prijedlog da se u svakom gradu jedna ulica nazove dječjom ulicom.**

Nakon ovoga smo otišli za Novi Sad, gdje smo prisustvovali antiratnom skupu i rock-koncertu ispred *Srpskog narodnog pozorišta*. Govorio sam u pauzi. Videći da je ljudima stalo do glazbe, a ne do priče, bio sam vrlo kratak i time zaslužio pljesak. Razgovarao sam sa nekoliko bizarnih Talijana koji putuju Jugoslavijom u dva kombija na kojima piše PACA-VIOLENZA 1-0, te s jednim engleskim novinarom koji piše za novopokrenuti YU-fax (agencija koja putem telefaksa emitira vijesti iz Jugoslavije).

Vraćali smo se autom kroz Bosnu do Bosanske Dubice. Tu sam ulovio jedan vanredni radnički autobus koji prevozi gastarbajtere koji rade u Ljubljani. Usput smo naletjeli na barikadu i grupu naoružanih civila koji su nam rekli da je miniran jedan most kod Banjaluke, pa smo morali obilaziti nekim neasfaltiranim putevima. Vjerojatno se radilo o akciji SDS koja je proglasila Banja Luku za sjedište "Zajednice opština Bosanska Krajina" i demonstrirala moć prekidom prometa prema Sarajevu. U subotu je u Bosanskoj krajini objavljena opća mobilizacija. Proširivanje oružanih sukoba na Bosnu i Hercegovinu, čini se, nemoguće je izbjeći.

Zoran Oštrić

CENTAR ZA ANTIRATNE AKCIJE BEOGRAD

Pošto se nalazimo usred besmislenog rata i pošto većina građana ne želi taj rat, a nema mogućnosti da mu se suprotstavi, osnovali smo Centar za antiratnu akciju. U njegovom osnivanju učestvovali su Evropski pokret za Jugoslaviju, UJDI, Ženska stranka, Ženski parlament, Helsinški komitet u Jugoslaviji, Helsinški parlament građana ... Centar je osnovan 15. jula 1991. godine u Beogradu.

Centar polazi od uvjerenja da nema većeg zla od ratnog stadanja, do kojeg dolazi zato što trojica nacionalnih vođa - Tuđman, Milošević i Kučan - odbijaju da se dogovore o mirnom razrješenju jugoslavenske krize. Zašto bismo njihovu zadržnost i nesposobnost plaćali - najstrašnijom cijenom kao što su ljudskim životima, ratnim razaranjima, siromaštvom i oprostajem od Evrope i razvijenog svijeta? Takvim ljudima i takvim vlastima ne dugujemo obavezu da poštujemo njihove "zakone" i pravila igre. Ničim nas nisu zadužili, izuzev sveopćim zlom i sramotom. Njihovi nacionalni projekti su pogrešni, jer su nas uvukli u prljavi rat. Mi zastupamo one čiji to rat nije, sve one koji dobro znaju da se na Balkanu ne mogu stvarati etničke države, čak ni po cijenu najvećih žrtava.

Polazeći od prava na život i prava na građansku neposlušnost neodgovornoj vlasti (a neodgovorna je jer brine samo o vlastitim pozicijama, ne poštujući zakone i našu dobrobit) vodit ćemo energičnu borbu protiv sramnoga rata i njegovog razbuktavanja, oslanjajući se na građane i organizacije koji se ratu suprotstavljaju.

Ciljevi Centra su sprečavanje rata, širanje antiratne propagande i ublažavanje posljedica tamo gdje se borbe već vode, kao i podsticanje težnji da se demilitarizira jugoslavenski prostor. To ćemo raditi:

- organiziranjem pravne pomoći i obrane onima koji odbijaju regrutaciju i mobilizaciju za građanski rat u bilo kojim jedinicama koje u tom ratu učestvuju;
- obranom prigovora savjesti svakog tko ne želi da nosi i koristi oružje;
- antiratnim demonstracijama, mirovnim koncertima i svim drugim sredstvima lobiranja za mir;
- praćenjem i registriranjem izazivača sukoba, bez obzira o kojoj vojnoj formaciji je riječ, a s namjerom da se oni pozovu na odgovornost;
- otkrivanjem i pokretanjem postupka protiv svih onih koji krše humanitarne norme i međunarodne konvencije;
- prikupljanjem dokumentacije o medijima koji dezinformiraju građane, čine krivična djela raspirivanja vjerske i nacionalne mržnje i huškaju na rat.

Pozivamo sve građane, bez obzira na nacionalnu i političku pripadnost, da nam se pridruže osnivanjem istih ovakvih centara širom zemlje. Naš kontakt telefon je **011/624 027**, fax **011/181 471**, Adresa: Zmaj Jovina 12.

Na osnivačkom skupu za predsjednika Centra izabran je **Stojan Cerović**.

CENTAR ZA ANTIRATNE AKCIJE BEOGRAD

Izjava za javnost

Pozivamo građane i građanke da se trgnu iz letargije i shvate što se ovde zbiva!

Pučistička komanda nad snagama JNA povelila je totalni rat protiv naroda Jugoslavije. Razumne snage u JNA očigledno nemaju dovoljno snage da se suprotstave pučistima koji od Jugoslavije prave masovnu grobnicu.

Pučističkoj vojnoj vlasti ne smemo dozvoliti:

- da vodi rat sa sopstvenom zemljom, odnosno jugoslovenskim republikama, legalno izabranim rukovodstvima i građanima ove napačene zemlje;
- da regrutuje građane za svoje ciljeve, pošto više ne podleže legitimnoj civilnoj vlasti i pošto je, oslobađanjem jedne nacionalnosti od vojne obaveze, uvela diskriminaciju građana prema nacionalnoj pripadnosti;
- da nasilno odvodi mladiće u rat, pošto je razorila sopstveni temelj narodne vojske, čiji jedini cilj sme biti odbrana zemlje od spoljnog neprijatelja;
- da se ponaša kao politički arbitar i po svom ideološkom i nacionalnom afinitetu bira s kim će da ratuje.

Građani i građanke! Prestanimo se praviti ludi. Da li smo se zapitali kome su bile namenjene bombe bačene na Bač i kakva je to vojska koja se izvinjava građanima što ih je pobila? Da nije bilo magle da li bi se "izvinila" bilo kome? Da li da čutke posmatramo stradanje civila, samo zato što su druge nacije? Pitamo se ko je sledeći, Bosna, Makedonija, Vojvodina, Beograd? Da li zaista još iko veruje da u Hrvatskoj Armija sprečava sukobe između hrvatskih i srpskih paravojnih formacija ili je svima jasno da vodi osvajački rat?

Da li shvatamo da jedino srpski vrh podržava mračne ciljeve ove vojske, kopajući tako grobnicu pre svega srpskom narodu. Preti nam totalna katastrofa, spasimo se od pogibije, svetske bruke, izolacije i siromaštva. Raskristimo sa političkim avanturistima i lažnim patriotima, poslednji je trenutak!

CENTAR ZA ANTIRATNE AKCIJE NOVI SAD

Centar za antiratne akcije u Novom Sadu je osnovan krajem jula 1991. godine kao reakcija na jugoslavensku svakodnevnicu - građanski rat. Cilj Centra - pokreta je sprečavanje upotrebe sile na jugoslavenskom prostoru. Aktivnostima Centra nastoji se da se skrene pažnja domaće i međunarodne javnosti na postojanje ogromne većine građana koji ne žele da u sukobima učestvuju, odnosno ne vide mogućnosti za svoju socijalnu, ekonomsku i kulturnu dobrobit kroz učesće u oružanim sukobima. Pojedinci okupljeni u Centru - pokretu nastoje da okupe sve građane zainteresirane za mirni suživot, uz nužnu toleranciju jezične, vjerske, etničke, profesionalne,

starsosne, spolne ili stranačke pripadnosti.

Do sada je Centar organizirao slijedeće aktivnosti:

- "Hod mira" 29. jula 1991. u Novom Sadu, na kojem je učestvovalo 1500 građana i prikupljeno je 990 potpisa za mir;

- priključivanje inicijativi bosansko-dubičkih mirovnjaka za potpisivanje Povelje mira od strane predsjednika Hrvatske i Srbije;

- učesće u radu skupa "Dani mira" 23. i 24. augusta 1991. u Kumrovcu;

- učesće u manifestaciji YUTEL-ov koncert za mir u Banja Luci 24. augusta 1991.

Usprkos teškoćama (medijska blokada, ratom i drugim pritiscima, otežana komunikacija sa drugim centrima u Jugoslaviji, nedostatak sredstava), Centar će nastojati da se u neposrednoj budućnosti angažira na slijedećim aktivnostima:

- organiziranje Koncerta za mir u Novom Sadu 7. septembra 1991. (može se mijenjati datum)

- učesće u "Karavani mira" - putujućeg mirovnog protesta kroz Jugoslaviju krajem septembra o.g.

- informiranje svih medija o lokalnim aktivnostima Centra, dostavljanje informacija o svom radu Odboru za antiratnu kampanju u Zagrebu koji će periodički objavljivati informacije o aktivnostima svih centara u Jugoslaviji;

- učestvovanje u upućivanju grupe promatrača iz svih mirovnih pokreta u Jugoslaviji na krizna područja radi prikupljanja informacija od neposrednih učesnika u sukobima i civilnog stanovništva, itd.

Centar će i dalje djelovati u skladu sa klasičnom mirovnjačkom orijentacijom, izbjegavajući bilo kakvu stranačko-političku retoriku, a naročito uključivanje u manipulaciju sredstvima etničke homogenizacije na svim jugoslavenskim prostorima. Kontakt-adrese: **Ivana Mirović**, Narodnog fronta 43, 21000 Novi Sad, tel. 021/363 302; **Ana Dević**, Bulevar AVNOJ-a 58, 21000 Novi Sad, tel. 021/367 690. Telefax: 021/57 797 (popodne)

CENTAR ZA MIR GRAĐANSKOGA FORUMA SARAJEVO

Centar za mir iz Sarajeva je sa svojom djelatnošću otpočeo i prije formalnog institucionaliziranja. Ima oko 10.000 članova. Štampa i RTV informišu javnost o našim akcijama, osobito "Jutel", a redovno jednom mjesečno dokumentaciju o radu mirovnih pokreta objavljivače i magazin "Spektar". Sa nama u mirovnoj akciji su Pokret žena Sarajeva, Društvo slobodne misli i mnogobrojne organizacije i udruženja u gradu, a u mirovnom kontaktu smo i sa mjesnim zajednicama i društvima za meditaciju.

Povodom Dana pobjede nad fašizmom organizovana je mirovna šetnja glavnim ulicama Sarajeva u kojoj je učestvovalo nekoliko hiljada ljudi. Centar za mir je učestvovao u radu skupa mirovnih, ženskih, ekoloških i drugih organizacija koji je održan 20. jula o.g. u Sarajevu. Prema dogovoru na tom

skupu 25. jula je u minut do dvanaest objavljen poziv na Mirovni ustanak i organizovan skup građana Sarajeva. Program Centra za mir sadrži aktivnost na formiranju Fonda solidarnosti sa žrtvama rata u Jugoslaviji iz koga je već obezbjeđeno i poslano hrane, odjeće i lijekova za izbjeglice sa ratom zahvaćenog područja u vrijednosti od 150000 dinara, pružanje pravne pomoći licima koja su odbila učestvovati u sukobima, akciju "VOZDRA" - mirovni karavan kroz BiH i Jugoslaviju i niz drugih mirovnih akcija i inicijativa, Mirovni karavan "VOZDRA" krenuo je 29. jula za Bosansku i Hrvatsku Dubicu gdje je potpisana Povelja mira, a učestvovao je i u Maršu mira na Beograd i Zagreb na inicijativu Mirovnog pokreta iz Bosanske Dubice. Planiramo i pripremamo odlazak na Jadran, jednog od narednih vikenda, što bi imalo funkciju uspostavljanja normalnih komunikacija sa turističkim mjestima koja su pogođena nedolaskom turista kao posljedicom ratnih sukoba u zemlji.

Centar za mir je prema dogovoru na sarajevskom skupu u Skupštini SR BiH i zvanično pokrenuo inicijativu za formiranje međustranačke parlamentarne mirovne grupe i pridružili smo se mirovnom generalnom štrajku u BiH.

U informativnoj mreži mirovnih pokreta Centar za mir je ostvario kontakte sa svim mirovnim pokretima u Republici i stalne veze sa mirovnim centrima i organizacijama u drugim republikama. Učestvovali smo u razgovoru u Predsjedništvu SFRJ sa 18 pokreta i iznijeli zajedničke zahtjeve za neodložno uspostavljanje mira u Jugoslaviji 14.08.1991. godine.

Zajedno sa Omladinskim savezom Sarajeva inicirali smo održavanje Međunarodnog mirovnog skupa omladinskih, studentskih, ekoloških i mirovnih organizacija za septembar u Sarajevu. U toku je uspostavljanje kontakata sa ovim organizacijama i utvrđivanje termina i sadržaja skupa. Pozivamo sve mirovne organizacije da se uključe. Podržali smo sve značajnije mirovne akcije u Jugoslaviji i smatramo veoma korisnim uspostavljanje informacijske mreže i anti-ratnog telefona.

Ibrahim Spasić

CENTAR ZA MIR SARAJEVO: PORUKA MIRA

Oduvijek nam je valjalo ići preko vode, jer vode spajaju kopna i ljude. Kad zlo zavлада prvo stanu vozovi i brodovi, onda stanu ljudi i ideje. Hodoljupci postanu mirotvorci, daljine zovu, susreti mame, a nikud iz svoje ljuske ne mogu. Sve je blizu kad slobodno putujemo raširenih dlanova. Neka grmljavina topova zamijeni tutanj dolazećih vozova. Neka se nijedan brod ne pretvori u Nojevu barku. Hodoljublje je jedro u koje pušu svi vjetrovi mira.

Došli smo do našeg mora da uputimo Poruku mira, koja opominje na potop koji nam prijete ako mir ne postane cilj svih naših putovanja. Ne dozvolite da vaš brod postane Pandora kutija sa najvećim zlom koje je izumio čovjek, sa mašinama za ubijanje. Neka vam časna misao mira bude svjetionik na svakom putu i pasoš za sve granice, a dobra volja pouzdano sidro za svaki predah.

**DOBAR VJETAR I BEZBJEDNU PLOVIDBU ŽELI VAM
CENTAR ZA MIR SARAJEVO**

LIJEČNICI ZA PREVENCIJU RATA SABORU REPUBLIKE HRVATSKE

Štovane dame i gospodo zastupnici, tragični događaji u nas potaknuli su grupu zagrebačkih i beogradskih liječnika da se sastanu 20.07.1991. godine u Beogradu.

Polazeći od činjenice da za većinu stanja koja nastaju kao posljedica rata (smrt, opsežna ranjavanja, psihičke promjene trajnog karaktera) ne postoji adekvatna medicinska intervencija osim prevencije, zahtijevam od vas da sve odluke koje donosite budu usmjerene prema miru, a ne prema ratu. Kao liječnik kome je jedna od temeljnih zadaća očuvanje i unapređivanje zdravlja, osjećam se suodgovornim za ubijene i ozlijeđene u dosadašnjim sukobima.

Pismo istog sadržaja uputili smo Skupštini Republike Srbije.

●●●●●

Vjerujemo da Vas je strah, da ste uznemireni, da se povremeno osjećate bespomoćnim, da se ponekad pitate - što učiniti.

Sve ovo vrijeme niste sami. Tu su Vaši prijatelji. Možete se izravno obratiti onima koji su u blizini, a pisati onima iz drugih krajeva i zemalja, ili s njima razgovarati telefonom. Sigurno je da na mnoge među njima možete računati. Od njih ćete čuti i što oni ili one doživljavaju, kako oni ili one gledaju na sve što se događa.

Vjerujemo također da, primajući svakodnevno toliko neugodnih informacija, nekada i sami osjetite mržnju, a i agresivne porive, te da u tom trenutku želite nešto učiniti.

Ali, upravo tada možete pričekati, razmisliti koja bi odluka bila najviše u skladu s Vama samima. A možda i da se opredijelite za ono što ćete i nakon 20 godina, kada se sjetite današnjih dana, moći kazati da Vam je donijelo dobro.

Nitko drugi, samo Vi donosite odluku i djelujete u skladu s njom.

Imate pravo ne dozvoliti da itko drugi odlučuje što Vam je činiti.

DVIŽENJE NA EKOLOGISTITE NA MAKEDONIJA

Dragi prijatelji,

Od se srce go prifaćame Vašiot apel za mir i se nadevame deka toj nabrgu će dopre do svesta onie koi odlučuvaat za prašanjata na vojната i mirot.

Trgnuvajući od svoite statutarni odredbi, našeto Dviženje se zalaga za mir među ljudjeto i prirodата, no i za mir među ljudjeto so različni mislenja, bez razlika na nivnata nacionalna, verska ili politička pripadnost.

Pridružuvajući se kon mirovnite inicijativi, našeto Dviženje veće e uključeno vo Dviženjeto MIR VO SVETOT - MIR VO ZEMJAVA, koe pred dva meseci go pokrena našot član na

Predsedništvo na SFRJ dr. Vasil Tupurkovski.
Za sprečavanje na zakanuvačkata vojna može da pomogne predložene antivoena kampanja, po inicijativa i organizacija na opštojugoslavenska koordinacija na zelenite. Aktualnata situacija nalaga da se dejstvova brzo i efikasno, brz baza na konkretna operativna programa, koja zaednički će je donoseme.

Za taa del treba vednaš da se svika raboten sastanok na jugoslovenska koordinacija na zelenite, na koj bi se dogovorile zaedničke akcii protiv vojnata, a za traen mir i progres - vo dinamična ravnoteže so prirodata.

NAPOMENA: Vašiot proglas "Da se spreči vojnata" go dostavime do javnite glasila na Republika Makedonija, zaradi njegovo objavuvanje.

Presedatel
na Koordinacionot sovet na Dviženjeto,
prof.dr. **Mihail Tokarev**
Kontakt-adresa:
p.fah 303, SKOPJE
fax 091/238 010

GRADANSKI ODBOR ZA MIR TITOGRAĐ

U Titogradu, dana 11.07.1991. formiran je Gradanski odbor za mir kao mirotvorna asocijacija, čiji su osnivači slijedeće političke organizacije i udruženja građana: Jugoslovenska Narodna Stranka, Socijalistička Partija, Partija socijalista Crne Gore, Socijaldemokratska stranka Crne Gore, Nezavisna organizacija komunista Crne Gore, Udruženje za jugoslovensku demokratsku inicijativu, Demokratska alternativa, Studentski forum, Evropski pokret u Jugoslaviji i Crnogorsko vijeće evropskog pokreta.

Od osnivanja do danas Gradanski odbor za mir uspio je animirati javnost u Crnoj Gori i pokrenuti organizovanje antiratnih skupova širom Republike. Tako je u organizaciji Gradanskog odbora za mir, održan prvi masovnijii mirotvorni skup u Jugoslaviji (u Titogradu 17.07.1991. sa preko 5000 učesnika), da bi nakon ovog skupa uslijedio skup na Cetinju (31.07.1991., kojem je prisustvovalo preko 3000 građana), što je samo uvertira u slijedeće akcije (predstoje antiratni mitinzi u Tivtu, Baru i Bijelom Polju).

Akcije Gradanskog odbora za mir iz dana u dan nailaze na sve veći odaziv građana, tako da se već sada može govoriti o dominantnom antiratnom raspoloženju građana Crne Gore. Istovremeno, državni mas-mediji i čelnici vladajuće partije vode anti-mirovnu kampanju u okviru koje posebno pokušavaju kompromitirati djelovanje Gradanskog odbora za mir. Međutim i pored medijske opstrukcije Gradanski odbor za mir sve više stječe naklonost građana u Republici. Smatramo da je prijeko potrebno organizirati jedinstvenu i efikasnu akciju svih mirotvornih pokreta u Jugoslaviji u cilju definitivnog početka kraja ratno-huškačkih politika u zemlji. Stoga, moramo pojačati koordinaciju svih aktivista antiratne kampanje.

Rade Bojović

Počituvani gospodi i gospodi, vo imeto na 250 aktivisti od Ekološko društvo "So ljubav na Dojranskoto ezero" od Nov Dojran i Star Dojran, JA PODRŽAVAME Vašata akcija "Da ja sprečime vojnata" i aktivno će se uključime vo istata vo ramkite na našite možnost.
Nov Dojran, 11.07.1991.

Ekološko društvo
"SO LJUBOV KON DOJRANSKOTO EZERO"
Predsedatel,
Ajcev Dine

Skopje, 23. 8. 1991

Po povod održuvanjetu na manifestacija "DANI ZA MIR" Vi poželuvame mnogi uspeh vo akciete za mir, za koi ženite sekogaš se zainteresirani.

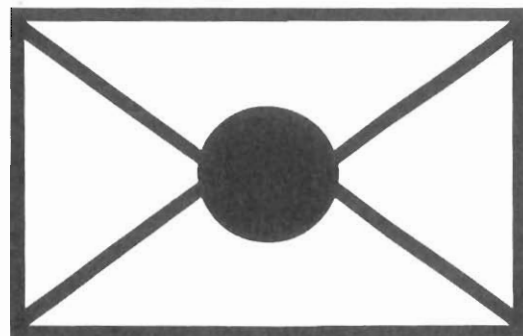
Ne sakame da ginat bescelno i za ničin interesi ni našite ni vaši deca.

ORGANIZACIJA NA ŽENITE NA GRAD SKOPJE
Predsedatel
Savka Todorovska

Pančevo, 19. 9. 1991

Nežno sestrinski i solidarno saosećamo sa Vama i volimo vas.

Staša i Gizela

Što je ratni zločin?

Po međunarodnom ratnom pravu, ratni zločin je

- nasilje nad životom, zdravljem, fizičkim i mentalnim blagostanjem ljudi, osobito **UBOJSTVO I OKRUTNI POSTUPCI** kao što su **MUČENJE, SAKAĆENJE** ili **BILO KOJI OBLIK TJELESNOG KAŽNJAVANJA**
- kolektivno kažnjavanje
- pljačka
- uzimanje talaca
- akti terorizma
- vrijeđanje ljudskog dostojanstva, naročito **PONIZAVAJUĆI I DEGRADIRAJUĆI POSTUPCI, SILOVANJE, PRINUDNA PROSTITUCIJA I SVAKI OBLIK NEDOLIČNOG NAPADA**
- prijetnja izvršenjem bilo kojeg od gore navedenih djela i prijetnja da u borbi neće biti preživjelih.

AKO STE RATNI

CENTAR ZA ANTIRATNU AKCIJU BEOGRAD donosi neke popularizirane izvratke iz međunarodnog ratnoga prava koje laicima pomažu da prepoznaju i pravilno reagiraju na prizor ratnoga zločina. Takvih prilika u ovoj našoj nesretnoj zemlji već smo imali. Oni su ponajviše upućeni agresorima svih vrsta:

Usprkos zdravom razumu i pozivima većine građana ove zemlja koji su sačuvali razboritost i osjećaj odgovornosti i neprestano pozivaju na pregovore, **VI STE ODLUČILI DA RATUJETE!**

Pretpostavljamo da ste takvu odluku donijeli u skladu s VAŠOM SAVJEŠĆU I DA STE POTPUNO SVJESNI POSLJEDICA VAŠE ODLUKE!

Jedna od posljedica, na koju želimo da vas podsjetimo ovim UPOZORENJEM, je i vaša dužnost da se strogo pridržavate pravila humanitarnog prava oružanih sukoba.

U VAŠEM INTERESU PODSJEĆAMO VAS OVDJE NA ONA PRAVILA KOJA SU ZAISTA OSNOVNA I PREDSTAVLJAJU MINIMUM MEĐUNARODNO UTVRĐENIH STANDARDA, TE SE UVIJEK I BEZUVJETNO MORAJU POŠTOVATI:

- Borbena djelovanja mogu se usmjeravati **ISKLUČIVO** na borce i vojne ciljeve, dok civili i civilna dobra ne smiju biti predmet napada.
- Sva lica koja ne uzimaju direktno učešća, ili su prestala da sudjeluju u neprijateljstvima, imaju pravo da **NJIHOVA LIČNOST, ČAST, UVJERENJA I VJERSKO UVJERENJE** budu poštovani. Ona će u svim prilikama biti **HUMANO TRETIRANA**, bez obzira kojoj "strani u sukobu" pripadaju.
- Djeci će biti pružena nega i pomoć koji su im potrebni, a ona koja nisu navršila 15 godina života **NEĆE BITI REGRUTIRANA U ORUŽANE SNAGE ILI GRUPE**, niti će im se **DOZVOLITI DA SUDJELUJU U NEPRIJATELJSTVIMA**.
- Lica koja su lišena slobode u vezi s oružanim sukobom, bilo da su internirana ili pritvorena, moraju biti snabdjevena hranom i vodom, zaštićena od surovosti klime i u zdravstvenom i higijenskom pogledu, kao i od opasnosti posljedica neprijateljstava. Mora im se omogućiti da se jave svojim i da primaju humanitarnu pomoć Crvenog križa i sličnih humanitarnih organizacija.
- Tokom zatočenja sva lica lišena slobode u vezi s oružanim sukobom bit će tretirana humano, a protiv onih za koje postoji sumnja da su izvršila krivična djela u vezi s oružanim

VIDJELI ZLOČIN...

sukobom moći će se voditi postupak isključivo pred sudom koji pruža osnovne garancije nezavisnosti i nepristranosti. Te se garancije sastoje naročito u poštovanju slijedećih principa koje priznaje sudstvo svih civiliziranih naroda:

- postupak će osigurati da optuženi bude obaviješten o detaljima povrede koju je navodno počinio, i bit će mu osigurana, prije i za vrijeme suđenja, sva potrebna prava i sredstva obrane;

- nitko neće biti proglašen krivim za povredu zakona osim na temelju osobne krivične odgovornosti;

- nitko neće biti proglašen krivim za bilo koje krivično djelo zbog bilo koje radnje ili propusta, koji, u trenutku izvršenja, ne predstavljaju krivično djelo prema važećim zakonima, niti mu se može izreći teža kazna od one koju zakon predviđa;

- svatko tko je optužen za povredu smatrat će se nevinim dok se ne dokaže krivica u skladu sa zakonom;

- svatko tko je optužen za povredu imati će pravo da mu se sudi u njegovom prisustvu;

- nitko neće biti prisiljen da svjedoči protiv sebe ili prizna krivicu;

- smrtna kazna neće se izricati nad licima koja nisu navršila 18 godina u vrijeme kada je izvršena povreda, niti će se izvršavati nad trudnicama ili majkama s malom djecom.

- Izricanje bilo kakve presude i izvršenje bilo kakve kazne van sudskog postupka pred nepristrasnim i nezavisnim sudom i mimo postupka koji poštuje navedene garancije, zabranjeno je i predstavlja zločin.

- Svi ranjenici, bolesnici i brodolomnici, bilo da su sudjelovali ili ne u oružanom sukobu, biti će poštovani i zaštićeni. S njima će se u svakoj prilici postupati humano i pružiti će im se, u najvećoj mjeri i u najkraćem mogućem roku, medicinska njega i pomoć koje zahtijeva njihovo stanje, bez ikakve razlike kojoj "strani u sukobu" pripadaju.

- Sanitetsko i vjersko osoblje će biti poštovano i zaštićeno i pružit će mu se sva raspoloživa pomoć u vršenju njegovih dužnosti. Sanitetsko i vjersko osoblje, sanitetske jedinice, ustanove i transporti biti će poštovani i zaštićeni u svako doba i neće biti predmet napada. Sanitetsko osoblje i ustanove obilježene su znakom raspoznavanja, crvenim križem na bijelom polju, koji se mora poštovati u svakoj prilici, a lica, ustanove, zgrade, vozila i transporti obilježeni tim znakom ne smiju biti predmet napada. Zabranjena je zloupotreba znaka Crvenog križa.

Apel ratnicima

Vi, koji ste odlučili da ratujete i koji ste se latili oružja, bar poštedite taj nevini narod i njegova teško stečena dobra. Nitko nije i ne može biti kriv zato što je rođen kao Srbin, Hrvat, Musliman, što je druge vjere i nacije, što misli i sudi drugačije nego vi.

Pokušajte poštovati ova minimalna pravila na koja vas podsjećamo, jer njihovim kršenjem i zločinima nećete doprinijeti nikakvoj "pobjedi", već ćete ne sebe navući samo sramotu i prezir, ali i kaznu.

Istjerajte iz svojih redova razbojnike i ljude bez vjere i morala, pljačkaše i ubojice, kojih ima u svakom narodu i u svakoj vojsci, ali ih prethodno izvedite pred pravičan i nepristran sud i kaznita po zakonu.

Odbijte izvršiti zločinačka naređenja, jer naređenje pretpostavljenog ne oslobađa ni moralne, ali ni krivične odgovornosti.

A oni među vama koji su skloni zločinu, koji zločine naređuju, na njih podstiču ili u njima na bilo koji način sudjeluju, moraju znati da ni čin, ni funkcija, pa ma kako ona visoka bila, ne oslobađaju odgovornosti. Nirnberška presuda izrečena nacističkim zločincima trebaju biti opomena za svakoga.

- Civilno stanovništvo i pojedinci civili neće biti predmet napada. Zabranjeni su svi akti ili prijetnje nasiljem, propaganda i medijska priopćenja, čiji je glavni cilj da šire strah među civilnim stanovništvom.
- Civili uživaju zaštitu ukoliko ne uzimaju i za vrijeme dok ne uzimaju direktno učesće u neprijateljstvima.
- Hrana, voda i sve što je neophodno civilnom stanovništvu da preživi neće biti predmet napada.
- Građevine ili instalacije koje sadrže opasne sile (brane, nasipi, nuklearne elektrane) ne smiju biti predmet napada, čak i ako su vojni objekti, ukoliko takav napad može prouzrokovati oslobađanje opasnih sila, pa, prema tome, i velike gubitke među civilnim stanovništvom.
- Povijesni spomenici, umjetnička djela ili hramovi koji predstavljaju kulturno ili duhovno nasljeđe naroda ne smiju biti predmet napada, niti se koristiti za podršku vojnih akcija.
- Društva za humanitarnu pomoć, poput Crvenog križa, nacionalnog ili međunarodnog karaktera, mogu ponuditi humanitarnu pomoć žrtvama oružanog sukoba i u vršenju svoje misije moraju biti zaštićena i poštovana.

Jugoslavija je ratificirala sve ugovore i konvencije kojima su kodificirana pravila humanitarnog prava oružanih sukoba. Sva su ta pravila uvedena u jugoslavenski pravni poredak, detaljno razrađena odredbama o primjeni ratnog prava u jugoslavenskim oružanim snagama u slučaju oružanog sukoba, a njihovo je kršenje kažnjivo. Sva ta pravila obavezuju i danas, uprkos svemu što se događa, i savezne i republičke vlasti, ali i sve građane.

ZAŠTO OVAJ OBRAZAC I KAKO GA ISPUNITI?

Svrha ovog upitnika je da olakša sistematsko i precizno prikupljanje podataka o pretpostavljenim i mogućim prekršajima humanitarnog prava u oružanom sukobu, odnosno ratnim zločinima i zločinima protiv čovječnosti. Za ove podatke koristi se izraz "navodni prekršaji". Neka vas u postupku on ne zbunjuje - samo je sud nadležan da utvrdi da li je neko krivično djelo zaista počinjeno i tko je odgovoran za takav čin. Centar za antiratnu akciju u Beogradu i Odbor Antiratne kampanje Zagreb stavili su sebi u zadatac da prikupe iskaze svjedoka i eventualno materijalne dokaze (fotografije, video i audio materijale), da ih predaju nadležnoj vlasti, upravnoj i sudskoj, i njima prepuste korištenje tih dokaza suglasno sa domaćim i međunarodnim zakonom. Prema tome, vaš iskaz i svjedočenje će ostati interni podaci sve dok se ne dostave vlastima, te neće biti korišteni u propagandne ili druge političke svrhe.

OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O RATNOM ZLOČINU

1. ŠTO SE DOGODILO?

/Molimo Vas da na posebnom papiru, čitko rukom ili pisačom mašinom, što iscrpnije i preciznije opišete događaj/

2. TKO SU ŽRTVE ?

/Ime, prezime, adresa. Ako ne znate ove podatke, upišite svaki podatak koji može poslužiti kao putokaz da se žrtve uivrade/

3. TKO SU POČINIOCI ?

/Neposredni počinioци i oružana formacija na koju se sumnja da je izvršila djelo, uključujući i imena starješina/

4. RASPOLAŽETE LI NEKIM DOKAZIMA O VAŠIM TVRDNJAMA I DA LI STE SPREMNI DA IH PRILOŽITE ?

/Svi dokazi koje se može podnijeti sudu - fotografije, audio i video trake, izjave očevidaca ili bilo koji dokaz koji smatrate podobnim. Ako niste spremni da ih ustupite Centru, već samo sudu, naznačite to.

5. IMA LI I DRUGIH OČEVIDACA? NAVEDITE, AKO ZNATE, PODATKE O NJIMA.

/Ovi podaci smatrati će se povjerljivim i Centar ih neće koristiti bez izričitog pristanka osoba u pitanju./

6. DA LI JE DOGAĐAJ OPISAN U SREDSTVIMA JAVNOG KOMUNICIRANJA /NOVINE, TV, RADIO/ I DA LI OPIS DOGAĐAJA ODGOVARA ČINJENICAMA ?

/Navesti datum i vrijeme radio ili TV vijesti, novine i datum izlaska. Ukoliko se izvještaj medija ne poklapa s vašim viđenjem činjenica, navedite u čemu su odstupanja./

7. DA LI STE VI ILI, PO VAŠEM SAZNAJNJU, BILO TKO DRUGI, PODNIJELI PRIJAVU O OVOM DOGAĐAJU NEKOJ UPRAVNOJ, SUDSKOJ ILI VOJNOJ VLASTI ?

/Ukoliko je takva prijava podnesena i o njoj nešto znate, navedite točno o kojoj se vlasti i organu radi te, eventualno, ime službene osobe koja je primila prijavu, njegovu službenu funkciju, eventualno broj predmeta, zapisnika i sl./

8. DA LI STE SPREMNI DA PRED NADLEŽNIM SUDIOM I U ISTRAZI SVJEDOČITE O DOGAĐAJU ILI SE POJAVITE KAO OŠTEĆENI, UKOLIKO STE ŽRTVA ?

9. IME, ADRESA I OSTALI RELEVANTNI PODACI PODNOSIOCA OVE PRIJAVE /OSOBE KOJA JE ODGOVORILA NA UPITNIK/

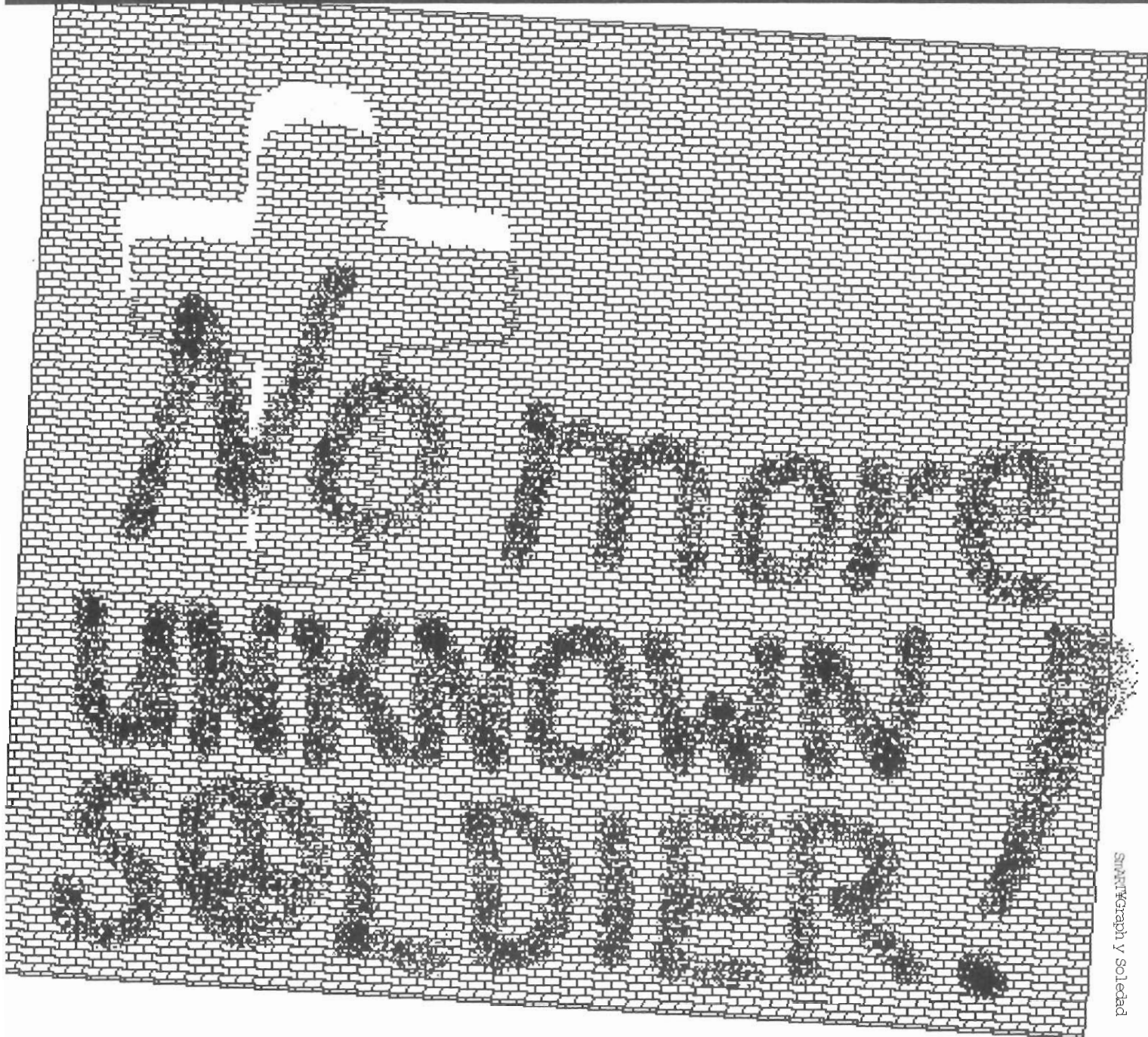
Datum:

Potpis:

Adresa na koju možete dostaviti podatke:

CENTAR ZA ANTIRATNE AKCIJE
Ul. Prote Mateje 6
11000 Beograd

ODBOR ANTIRATNE KAMPANJE
Radnička c. 22, p.p. 876
41001 Zagreb

Smart Terapiji y Soledad

**ONIMA KOJI MISE PAMETNO POSTUPITI S
VLASTITIM NOVCEM:**

**ŽIRO-RAČUN ODBORA ANTIRATNE
KAMPANJE ZAGREB**

**30105-678-75296 SDK Zagreb
(za dinariće)**

**UZ OBAVEZNU NAZNAKU: ZA ANTIRATNU
KAMPANJU!**

